

АДАПТАЦІЯ МЕТОДІВ ПРОФОРІЄНТАЦІЇ ДО ПОТРЕБ ТА ІНТЕРЕСІВ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

*Коритько А.С.
Полтава, Україна*

Існують різні підходи до визначення та розуміння сутності профорієнтації, що відображають її складний та динамічний характер. Поняття «профорієнтація» стало широко вживаним після Міжнародної конференції у 1921 році в Барселоні, де воно було визначено в контексті відмінності від поняття «відбір». На цій конференції було наголошено, що якщо відбір спрямований на потреби конкретної професії, то профорієнтація спрямована на потреби людини. На XV Генеральній конференції ЮНЕСКО, що відбулася у 1970 році в Братиславі, було ухвалено робоче визначення профорієнтації, в якому вона розглядалася як допомога у розвитку особистості та використанні її унікальних особистісних якостей з метою самостійного вибору освітнього та професійного шляху на протязі життя в умовах постійних змін і досягнення особистих цілей.

В сучасному контексті існують різні тлумачення терміну «профорієнтація». Деякі автори включають до цього поняття знайомство молоді з ключовими професіями, інші розглядають його як організацію надання підтримки учням у розвитку їхніх інтересів та здібностей, а ще інші розглядають профорієнтацію як систему заходів, спрямованих на допомогу учням у виборі професії відповідно до потреб суспільства в кадрах [2]. Деякі автори також розглядають профорієнтацію як систему наукового управління мотивацією у виборі професії, або як комплекс принципів, форм, методів і прийомів впливу на учнів, а також як систему психолого-педагогічних, медичних та державних заходів.

Раніше був досягнутий значний прогрес у сфері соціально-педагогічного досвіду, спрямованого на допомогу молоді у визначенні своєї професійної шляху. Ця діяльність відрізняється систематичністю, широким спектром методів та форм роботи, а також активною участю організацій та установ у її підтримці та реалізації. Вона спрямована на охоплення різних соціальних груп молоді та підлітків.

Психологічно, профорієнтація включає три основних і обов'язкових етапи [1]. Перший – когнітивний, коли особа, яка вибирає професію, отримує повну інформацію про об'єкт. Другий – оцінювальний, де на основі отриманої інформації формується певне ставлення до об'єкта. Третій – ціннісний, коли відбувається вибір об'єкта, який найбільше відповідає вимогам особи. Профорієнтація розглядається як складний процес, в результаті якого в особистості виникає усвідомлене бажання та готовність до вибору та освоєння певної професії. Цей психічний стан є основою для активності особи, яка включає усвідомлення власних здібностей та можливостей, самооцінку, мету та засоби досягнення. Все це виявляється у відношенні до професії, прагненнях, інтересах та рішеннях.

Профорієнтацію можна розглядати як одну з ключових професійних стратегій, оскільки вона спрямована на розвиток та професійну орієнтацію

особистості, сприяючи одночасно її гуманізації та технологізації. Профорієнтаційна стратегія представляє собою комплекс методів, принципів та прийомів, орієнтованих на досягнення визначених цілей і завдань, використовуючи при цьому відповідний інструментарій.

Функціональна структура профорієнтації впливає з тих завдань, на вирішення яких вона спрямована і які відображаються у її визначенні. При цьому зазначимо, що кожний структурний елемент профорієнтації виступає у новому своєму змісті відповідно до традиційних. Так, наприклад, головною функцією профінформації виступає не профпропаганда і профагітація, а розвиток особистості, її «дозрівання» до самостійної та свідомої реалізації професійного вибору [3].

Професійна орієнтація, як науково обґрунтована система, включає, як уже було сказано, ряд специфічних за своїм змістом структурних елементів. Професійна інформація, як окремий відносно самостійний елемент профорієнтації, є науково-практичною системою організації та проведення роботи, спрямованої на засвоєння особистістю необхідних знань про світ професій з їх вимогами до працівника, формами й умовами їх освоєння, про стан ринку праці та потреби господарського комплексу у кваліфікованих кадрах, про умови правильного вибору професії і можливості професійного розвитку.

Ефективність проведення профінформаційної роботи залежить від якості та форми подання інформації. Щоб уникнути помилок у профінформаційній роботі, слід дотримуватися низки вимог, що ставляться до професійної інформації, а саме: інформація повинна бути всебічною, достовірною й об'єктивною.

Список використаних джерел:

1. Кузьменко В. Ю. Аналіз особливостей схильності до педагогічної професії старшокласників із різним типом емоційної спрямованості // Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі : зб. наук. праць / за заг. ред. О.А.Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська. Полтава: ПНПУ імені В.Г.Короленка, 2022. Вип. 6. С. 99-106.
2. Білай Д. В. Орієнтація школяра на вибір освітньо-кваліфікаційного рівня «кваліфікований робітник» // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXVIII Каришинські читання) : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Полтава, 27-28 трав. 2021 р.) / за ред. М. В. Гриньової ; НАПН України, Полтав. нац. пед. ун-т імені В.Г.Короленка, Ін-т пед. освіти та освіти дорослих НАПН України [та ін.]. – Полтава : Астроя, 2021. – С. 62-63.
3. Савінова М. Студент XXI століття: специфіка професійного самовизначення // Дидакал : часопис : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Університетська освіта в Україні у контексті інтеграції до європейського освітнього простору», 17–18 листопада 2020 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В.Г.Короленка. – Полтава, 2021. – № 21. – С. 144-147.